

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU

(sediul Râșcani)

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Kiev, 3
Email: jrc@justice.md; Tel.: /+373 22/ 43 80 02
www.instante.justice.md

16 iunie 2026

Dosar nr. 3-860/2025

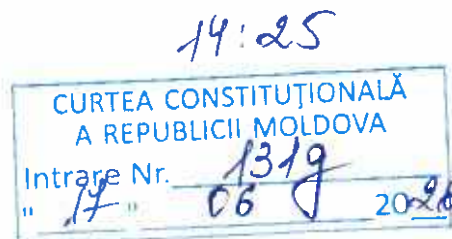
Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28.

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani), remite spre examinare sesizările privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în vederea realizării controlului constituționalității sintagmei "pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice" din art. 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică și a sintagmei "Operatorii de sistem, ... sunt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale" din art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale, înaintate de SRL "Orhei-Gaz", în persoana directorului interimar Munteanu Gheorghe și SRL "Chișinău-Gaz", în persoana directorului Saca Ruslan, în cauza de contencios administrativ intentată de SRL "Orhei-Gaz" împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, terț SRL "Chișinău-Gaz" cu privire la contestarea actului administrativ individual.

- Anexe:**
1. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate înaintată de SRL "Orhei-Gaz", în persoana directorului interimar Munteanu Gheorghe;
 2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate înaintată de SRL "Chișinău-Gaz", în persoana directorului Saca Ruslan;
 3. Copia cererii de chemare în judecată;
 4. Copia încheierii nr. 3-860/2025 din 16 iunie 2026.

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani)

Gandrabur Marcel

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

MD – 2004, mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

Prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.2. Persoană juridică

S.R.L. Orhei-gaz”

mun. Orhei, str. Vasile Mahu,121

2. Numărul și data înregistrării:1003606015705; 29.09.1999

3. Numele administratorului: Munteanu Gheorghe

5. Reprezentant: Popa Viorel

Calitatea procesuală – reclamant.

A.3. Instanța de judecată

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)

Marcel Gandrabur

mun. Chișinău, str. Kiev, 3

Telefonul - (022) 44-53-17; 43-82-98; 45-08-61

E-mail-ul - jrc@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

În fapt, reieșind din materialele cauzei, la data de 02.07.2024, în cadrul S.R.L. „Chișinău-gaz” a parvenit Delegația de control a Agenției Naționale de Reglementare în Energetică (în continuare – ANRE), nr. 5 din 24.06.2024, fiind stabilite următoarele sarcini:

- 1) Verificarea procedurilor de achiziții la care au fost desemnate câștigătoare companiile „Agronordteh-M” S.R.L. și „Multienergo” S.R.L. în perioada 2021-prezent. Controlul executării contractelor semnate cu aceste companii.;
- 2) Motivul includerii ca criteriu de calificare a ofertanților a certificatului de vizită în teren și examinarea obiectului.

La data de 19.09.2024, în cadrul S.R.L. „Chișinău-gaz” a parvenit solicitarea ANRE nr. 07-02/4594 din 18.09.2024, însoțită de Raportul privind rezultatele controlului inopinat (în continuare – Raport), pentru contrasemnare și returnare.

Conform Raportului, perioada supusă controlului este de la 01.01.2021-31.05.2024. **Scopul controlului inopinat a fost verificarea procedurilor de achiziții și controlul executării contractelor, invocând necesitatea verificării „eficienței procedurilor de achiziție și a principiului eficiență maximă la costuri minime”.**

S.R.L. „Chișinău-gaz”, nefiind de acord cu concluziile Raportului prezentat, prin scrisoarea nr. 1962 din 10.10.2024, a înaintat o opinie separată asupra acestuia. Cu toate acestea, ANRE a lăsat fără examinare opinia separată înaintată de S.R.L. „Chișinău-gaz”, fără a oferi o motivație în acest sens.

În consecință, la data de 30.12.2024, în adresa S.R.L. „Orhei-gaz” a parvenit Hotărârea ANRE nr. 768 din 19.12.2024 privind rezultatele controlului inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” în perioada 01.01.2021-31.05.2024 (în continuare – Hotărârea ANRE nr. 768/2024), prin care s-a hotărât:

”1. Se ia act de Raportul privind controlul inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-Gaz” pentru perioada 01.01.2021-31.05.2024.

2. Se obligă S.R.L. „Chișinău-Gaz” să sporească transparența, eficacitatea și credibilitatea procesului de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor, utilizate în activitatea licențiată, astfel încât să fie respectat pe deplin principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut la art. 15 alin.(6) din Legea nr.108/2016 cu privire la gaze naturale.

3. Departamentul gaze naturale și energie termică la ulterioara actualizare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale:

- va diminua la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-Gaz” valoarea investițiilor realizate în anul 2023 cu 669,75 mii lei și amortizarea anuală aferentă lucrărilor de construcție a punctelor de reglare gaze, în corespundere cu Anexa nr.1 la prezenta Hotărâre;

- va diminua la titularii de licență valoarea costurilor materiale din cadrul costurilor de bază, conform Anexei nr.2 la prezenta Hotărâre.

4. Prezenta Hotărâre se va aduce la cunoștință titularilor de licență menționați în anexa nr. 2 la prezenta Hotărâre.

5. Prezenta Hotărâre și Raportul privind controlul inopinat al activității licențiate desfășurate de către titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” pentru perioada 01.01.2021-31.05.2024 se remit Serviciului de Informații și Securitate pentru examinare și emiterea deciziilor ce se impun.

6. Controlul asupra executării prezentei Hotărâri se pune în sarcina Departamentului licențiere, monitorizare și control și Departamentului de gaze naturale și energie termică.

7. *Prezenta Hotărâre poate fi contestată la autoritatea emitentă, în termen de 30 zile de la notificarea acesteia.*”.

Ulterior, la data de 22.01.2025, S.R.L. „Orhei-gaz” a înaintat cererea prealabilă cu privire la anularea parțială a Hotărârii ANRE nr. 768/2024 „privind rezultatele controlului inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz”, în partea pct. 3 care afectează drepturile S.R.L. „Orhei-gaz”, ce se referă la faptul că „Departamentul gaze naturale și energie termică, la ulterioara actualizare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale va diminua cu 2 416 740,19 lei la titularul de licență S.R.L. „Orhei-gaz”, valoarea costurilor materiale din cadrul costurilor de bază, conform Anexei nr.2 la prezenta Hotărâre”.

Prin răspunsul nr.06-01/1151 din 03.03.2025, ANRE a respins cererea prealabilă menționată supra, ca fiind neîntemeiată.

În acest sens, la data de 31.03.2025, S.R.L. „Orhei-gaz” a depus cererea de chemare în judecată cu privire la anularea Hotărârii ANRE nr. 768/2024 în partea ce afectează drepturile titularului de licență S.R.L. „Orhei-gaz”.

În consecință, S.R.L. „Orhei-gaz”, care este parte a sistemului S.A. „Moldovagaz”, a fost lipsit de resurse considerabile, în valoare totală de 2 416 740,19 lei, care urmau a fi investită în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și în extinderea rețelelor de distribuție.

Conform Dispoziției S.A. „Moldovagaz” nr.15-D din 06.05.2014, S.R.L. „Chișinău-gaz” a fost desemnată ca entitate centrală responsabilă de aprovizionarea tehnico - materială a întreprinderilor afiliate S.A. „Moldovagaz”.

În baza Dispoziției menționate supra, S.R.L. „Chișinău-gaz” a încheiat contracte cu întreprinderile afiliate ale companiei S.A. „Moldovagaz” pentru organizarea concursurilor de selectare a celor mai bune oferte privind livrarea de bunuri, lucrări și servicii pentru desfășurarea activităților de bază a întreprinderilor de distribuție a gazelor naturale, inclusiv cu S.R.L. „Orhei-gaz”.

C. Obiectul sesizării

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie:

- sintagma *„pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice” din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică.*
- sintagma *„de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale” din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.*

Prezenta sesizare se referă la un ansamblu de elemente și principii conexe cu valoare constituțională, precum principiul garantării dreptului la proprietate privată, legalității certitudinii juridice, principiul clarității și previzibilității legii.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova

Articolul 1. Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.”

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

Articolul 126. Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.”

Articolul 127. Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.”

Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova

Articolul 1. Principiile legislației civile

„(1) Legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, protecția vieții intime, private și de familie, recunoașterea inviolabilității proprietății, a libertății contractuale, protecția bunei-credințe, protecția consumatorului, recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare a lor de către organele de jurisdicție competente.”

Articolul 501. Garantarea dreptului de proprietate

„(1) Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.

(2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.”

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Articolul 1 din Protocolul 1. Protecția Proprietății

„1. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Prevederile relevante ale Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

„(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

c) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;”

Prevederile relevante ale Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative

Articolul 3. Principiile activității de legiferare

„(1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

a) constituționalitatea;

e) asigurarea transparenței, publicității și accesibilității;

(3) Actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional. Soluțiile propuse în proiectul actului normativ trebuie să fie în concordanță cu legislația UE din domeniul respectiv și să asigure compatibilitatea cu aceasta.

(4) Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care:

b) proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.”

Articolul 45. Dispozițiile generale

„(2) În cazul actelor normative de importanță majoră și al celor cu un conținut specific, dispozițiile generale se expun, de regulă, sub formă de principii.”

Articolul 54. Limbajul, ortografia și punctuația actului normativ

„(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:

- a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația UE și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;

(5) Dacă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și pentru a evita interpretările neuniforme.”

Prevederile relevante ale Legii nr. 235 din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

Articolul 4. Principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător

„În sensul prezentei legi, reglementarea activității de întreprinzător are loc pe următoarele principii de bază:

- a) previzibilitatea reglementării activității de întreprinzător;”

Prevederile relevante ale Codului administrativ al Republicii Moldova.

Articolul 10. Actul administrativ individual

„ (1) Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.”

Articolul 11. Categoriile actelor administrative individuale

„ (1) Actele administrative individuale pot fi:

- a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;”

Articolul 17. Dreptul vătămat

„Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.”

Articolul 20. Acțiunea în contencios administrativ

„(1) Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.”

Articolul 21. Legalitatea

„ (1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

(2) Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.

(3) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.”

Articolul 39. Accesul liber la justiție

„ (1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.”

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Motivul principal care stă la baza emiterii de către ANRE a Hotărârii nr.768 din 19.12.2024, este **nerespectarea principiului eficienței maxime la costuri minime, prevăzut la art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.**

La fel, la data de 15.05.2025, ANRE a depus în instanță referință la acțiunea S.R.L. „Orhei-gaz”, conform căreia invocă ca motiv de bază pentru respingerea cererii de chemare în judecată faptul că **în cadrul achizițiilor supuse controlului în speță, nu a fost aplicat principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut la art.12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică.**

Totodată, în răspunsul ANRE din 03.03.2025 la cererea prealabilă depusă de S.R.L. „Orhei-gaz”, se invocă că **S.R.L. „Chișinău-gaz” în calitate de titular de licență trebuie să respecte principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut de citez „art.12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale”.**

Articolul 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, prevede că, „În legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energiei, Agenția pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice ale căror prețuri și tarife sunt reglementate de Agenție, asigurând lipsa subvențiilor încrucișate.”

Articolul 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, prevede că, „Operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.”

Astfel, legile în speță per ansamblu și art.12 alin. (1) lit. l) și articolul 15 alin. (7) nu prevede condiții, criterii și procedura clară conform căreia OSD urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în procesul de achiziție.

Din aceste considerente solicităm Curții Constituționale să explice criteriile și procedura clară conform căreia OSD urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în procesul de achiziție.

Astfel, considerăm că, sintagma „*pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice*” din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică și sintagma „*de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale*” din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, contravine art.23 [care stabilește condițiile calității legii] din Constituție în coroborare cu art.1 alin. (3), 46, 54, 126 din Constituție.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că articolul 23 alin. (2) din Constituție, stabilește că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. *Prima facie*, Constituția garantează doar accesibilitatea legilor. Prin textele „dreptul ... de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle” sau „statul publică și face accesibile toate legile” Constituția nu stabilește expres că statul are obligația de a-i asigura pe destinatari cu legi clare. Cerința clarității legilor și a actelor normative a fost stabilită prin jurisprudența Curții.

Totodată, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 8 iulie 2016, § 35; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18). Prin urmare, articolul 23 alin. (2) din Constituție (care stabilește condițiile calității legii) nu poate fi aplicat de sine stătător, ci doar dacă este coroborat cu un drept fundamental. În această cauză, indicăm că prevederile contestate ar **restrânge exercițiul dreptului său de a petrece în mod independent și de sine stătător procedurile de achiziție în conformitate cu prevederile legale** – principiu de drept fundamental prevăzut de art. 1 alin.(3) și art.54 din Constituție.

La fel, invocăm că prevederile contestate ar **încălca dreptul la proprietatea privată** – principiu de fundament prevăzută de art. 46 și art.127 din Constituție.

Astfel, în jurisprudența sa, Curtea a interpretat articolul 23 din Constituție prin prisma conceptului de „calitate a legii”. Acest concept cuprinde atât accesibilitatea, cât și claritatea legii. Curtea a reținut că pentru ca o lege să corespundă acestor criterii ea trebuie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, previzibile și care oferă garanții împotriva abuzurilor.

Cu titlu de principiu, Curtea Europeană a reținut că o normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, astfel încât să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita și să fie capabilă, cu o consiliere adecvată, să prevadă într-o măsură rezonabilă consecințele unei norme (Vistiņš and Perepjolkins v. Letonia, 25 octombrie 2012, § 97; Lekić v. Slovenia, 11 decembrie 2018, § 95).

Totodată, menționăm că în jurisprudența sa, Curtea a reținut că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure.

Totodată, previzibilitatea legii la acest capitol denotă că, de la bun început când desfășoară procedura de achiziție, OSD trebuie să cunoască care sunt criteriile și procedura clară conform căreia urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime.

În lipsa unor criterii clare și a unei proceduri previzibile, stabilirea acestora depinde doar de discreția ANRE, ceea ce afectează dreptul OSD de a petrece în mod independent și de sine stătător procedurile de achiziție în conformitate cu prevederile legale.

Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 135 alin. (1) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM:

1) Declararea neconstituționalității sintagmei „*pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice*” din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică și a sintagmei „*de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale*” din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

F. Lista documentelor relevante

- copia Raportului privind controlul inopinat desfășurat la titularul de licență ”Chișinău-gaz” SRL – 8 file;
- copia cererii prelabile nr. 18 din 22.01.2025 – 10 file;
- copia răspunsului ANRE nr. 06-01/1151 din 03.03.2025 – 10 file;
- copia cererii de chemare în judecată nr. 173 din 31.03.2025 – 13 file;
- copia referinței ANRE nr. 06-01/2639 din 14.05.2025 – 8 file.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Autorul sesizării declară că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Director interimar SRL „Orhei-gaz”

Gheorghe MUNTEANU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

MD – 2004, mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

Prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A.2. Persoană juridică

S.R.L. Chișinău-gaz

mun. Chișinău, str. Albișoara, 38

Administrator - Ruslan SACA

Reprezentant prin procură – Sergiu Cherpec

Calitatea procesuală – persoană terță.

A.3. Instanța de judecată

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)

Marcel Gandrabur

mun. Chișinău, str. Kiev, 3

Telefonul - (022) 44-53-17; 43-82-98; 45-08-61

E-mail-ul - jrc@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

În fapt, reieșind din materialele cauzei, la data de 02.07.2024, în cadrul S.R.L. „Chișinău-gaz” a parvenit Delegația de control a Agenției Naționale de Reglementare în Energetică (în continuare – ANRE), nr. 5 din 24.06.2024, fiind stabilite următoarele sarcini:

- 1) Verificarea procedurilor de achiziții la care au fost desemnate câștigătoare companiile „Agronordteh-M” S.R.L. și „Multienergo” S.R.L. în perioada 2021-prezent. Controlul executării contractelor semnate cu aceste companii.;
- 2) Motivul includerii ca criteriu de calificare a ofertanților a certificatului de vizită în teren și examinarea obiectului.

La data de 19.09.2024, în cadrul S.R.L. „Chișinău-gaz” a parvenit solicitarea ANRE nr. 07-02/4594 din 18.09.2024, însoțită de Raportul privind rezultatele controlului inopinat (în continuare – Raport), pentru contrasemnare și returnare.

Conform Raportului, perioada supusă controlului este de la 01.01.2021-31.05.2024. **Scopul controlului inopinat a fost verificarea procedurilor de achiziții și controlul executării contractelor, invocând necesitatea verificării „eficienței procedurilor de achiziție și a principiului eficiență maximă la costuri minime”.**

S.R.L. „Chișinău-gaz”, nefiind de acord cu concluziile Raportului prezentat, prin scrisoarea nr. 1962 din 10.10.2024, a înaintat o opinie separată asupra acestuia. Cu toate acestea, ANRE a lăsat fără examinare opinia separată înaintată de S.R.L. „Chișinău-gaz”, fără a oferi o motivație în acest sens.

În consecință, la data de 30.12.2024, în adresa S.R.L. „Orhei-gaz” a parvenit Hotărârea ANRE nr. 768 din 19.12.2024 privind rezultatele controlului inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” în perioada 01.01.2021-31.05.2024 (în continuare – Hotărârea ANRE nr. 768/2024), prin care s-a hotărât:

”1. Se ia act de Raportul privind controlul inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-Gaz” pentru perioada 01.01.2021-31.05.2024.

2. Se obligă S.R.L. „Chișinău-Gaz” să sporească transparența, eficacitatea și credibilitatea procesului de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor, utilizate în activitatea licențiată, astfel încât să fie respectat pe deplin principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut la art. 15 alin.(6) din Legea nr.108/2016 cu privire la gaze naturale.

3. Departamentul gaze naturale și energie termică la ulterioara actualizare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale:

- va diminua la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-Gaz” valoarea investițiilor realizate în anul 2023 cu 669,75 mii lei și amortizarea anuală aferentă lucrărilor de construcție a punctelor de reglare gaze, în corespundere cu Anexa nr.1 la prezenta Hotărâre;

- va diminua la titularii de licență valoarea costurilor materiale din cadrul costurilor de bază, conform Anexei nr.2 la prezenta Hotărâre.

4. Prezenta Hotărâre se va aduce la cunoștință titularilor de licență menționați în anexa nr. 2 la prezenta Hotărâre.

5. Prezenta Hotărâre și Raportul privind controlul inopinat al activității licențiate desfășurate de către titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” pentru perioada 01.01.2021-31.05.2024 se remit Serviciului de Informații și Securitate pentru examinare și emiterea deciziilor ce se impun.

6. Controlul asupra executării prezentei Hotărâri se pune în sarcina Departamentului licențiere, monitorizare și control și Departamentului de gaze naturale și energie termică.

7. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la autoritatea emitentă, în termen de 30 zile de la notificarea acesteia.”.

Ulterior, la data de 22.01.2025, S.R.L. „Orhei-gaz” a înaintat cererea prealabilă cu privire la anularea Hotărârii ANRE nr. 768/2024 „privind rezultatele controlului

inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz”, în partea pct. 3 care afectează drepturile S.R.L. „Orhei-gaz”, ce se referă la faptul că „Departamentul gaze naturale și energie termică, la ulterioara actualizare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale va diminua cu 2 416 740,94 lei la titularul de licență S.R.L. „Orhei-gaz”, valoarea costurilor materiale din cadrul costurilor de bază, conform Anexei nr.2 la prezenta Hotărâre”.

Prin răspunsul nr.06-01/1151 din 03.03.2025, ANRE a respins cererea prealabilă menționată supra, ca fiind neîntemeiată.

În acest sens, la data de 31.03.2025, S.R.L. „Orhei-gaz” a depus cererea de chemare în judecată cu privire la anularea Hotărârii ANRE nr. 768/2024 în partea ce afectează drepturile titularului de licență S.R.L. „Orhei-gaz”.

În consecință, S.R.L. „Orhei-gaz”, care este parte a sistemului S.A. „Moldovagaz”, a fost lipsit de resurse considerabile, în valoare totală de 2 416 740,94 lei, care urmau a fi investite în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și în extinderea rețelelor de distribuție.

Conform Dispoziției S.A. „Moldovagaz” nr.15-D din 06.05.2014, S.R.L. „Chișinău-gaz” a fost desemnată ca entitate centrală responsabilă de aprovizionarea tehnico - materială a întreprinderilor afiliate S.A. „Moldovagaz”.

În baza Dispoziției menționate supra, S.R.L. „Chișinău-gaz” a încheiat contracte cu întreprinderile afiliate ale companiei S.A. „Moldovagaz” pentru organizarea concursurilor de selectare a celor mai bune oferte privind livrarea de bunuri, lucrări și servicii pentru desfășurarea activităților de bază a întreprinderilor de distribuție a gazelor naturale, inclusiv cu S.R.L. „Orhei-gaz”.

În acest context, dorim să menționăm că prin **Hotărârea ANRE nr.768 din 19.12.2024** privind rezultatele controlului inopinat efectuat la titularul de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” în perioada 01.01.2021-31.05.2024, se afectează direct drepturile titularului de licență S.R.L. „Chișinău-gaz” în calitate de persoană terță.

C. Obiectul sesizării

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie:

- sintagma *„pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice”* din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică.
- sintagma *„Operatorii de sistem, ... sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale...”* din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

Prezenta sesizare se referă la un ansamblu de elemente și principii conexe cu valoare constituțională, precum principiul garantării dreptului la proprietate privată, legalității certitudinii juridice, principiul clarității și previzibilității legii.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova

Articolul 1. Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.”

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

Articolul 126. Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.”

Articolul 127. Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.”

Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova

Articolul 1. Principiile legislației civile

„(1) Legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, protecția vieții intime, private și de familie, recunoașterea inviolabilității proprietății, a libertății contractuale, protecția bunei-credințe, protecția consumatorului, recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare a lor de către organele de jurisdicție competente.”

Articolul 501. Garantarea dreptului de proprietate

„(1) Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.

(2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.”

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Articolul 1 din Protocolul 1. Protecția Proprietății

„1. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Prevederile relevante ale Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică

Articolul 12. Atribuțiile Agenției

„(1) În legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energiei, Agenția:

l) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice ale căror prețuri și tarife sunt reglementate de Agenție, asigurând lipsa subvențiilor încrucișate;”

Prevederile relevante ale Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

„(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul gazelor naturale supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

c) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;”

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență

„(7) Operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.”

Prevederile relevante ale Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative

Articolul 3. Principiile activității de legiferare

„(1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

a) constituționalitatea;

e) asigurarea transparenței, publicității și accesibilității;

(3) Actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional. Soluțiile propuse în proiectul actului normativ trebuie să fie în concordanță cu legislația UE din domeniul respectiv și să asigure compatibilitatea cu aceasta.

(4) Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care:

b) proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.”

Articolul 45. Dispozițiile generale

„(2) În cazul actelor normative de importanță majoră și al celor cu un conținut specific, dispozițiile generale se expun, de regulă, sub formă de principii.”

Articolul 54. Limbajul, ortografia și punctuația actului normativ

„(1) Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:

a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația UE și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi;

(5) Dacă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și pentru a evita interpretările neuniforme.”

Prevederile relevante ale Legii nr. 235 din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

Articolul 4. Principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător

„În sensul prezentei legi, reglementarea activității de întreprinzător are loc pe următoarele principii de bază:

a) previzibilitatea reglementării activității de întreprinzător;”

Prevederile relevante ale Codului administrativ al Republicii Moldova.

Articolul 10. Actul administrativ individual

„ (1) Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.”

Articolul 11. Categoriile actelor administrative individuale

„ (1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;”

Articolul 17. Dreptul vătămat

„Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.”

Articolul 20. Acțiunea în contencios administrativ

„(1) Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.”

Articolul 21. Legalitatea

„ (1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

(2) Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.

(3) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.”

Articolul 39. Accesul liber la justiție

„ (1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.”

Articolul 203. Participanții la proces

„Participanți la proces sînt:

a) părțile;

b) persoanele atrase în proces de instanța de judecată;”

Prevederile relevante ale Deciziei Curții Constituționale nr.36 din 22.03.2022

„Curtea a apreciat că excepția de neconstituționalitate ridicată de intervenientul accesoriu întrunește a doua condiție de admisibilitate stabilită în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pornind de la interpretarea noțiunii de „victimă” stabilită în jurisprudența Curții Europene. Curtea Constituțională a considerat că intervenientul accesoriu poate formula excepție de neconstituționalitate în calitate de subiect căruia i s-a acordat acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, cu condiția că acesta este „direct afectat” și, în consecință, poate pretinde că este o „victimă” în sensul autonom atribuit de Curte.”

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Motivul principal care stă la baza emiterii de către ANRE a **Hotărârii nr.768 din 19.12.2024, este nerespectarea de către S.R.L. „Chișinău-gaz” a principiului eficienței maxime la costuri minime, prevăzut la art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.**

La fel, la data de 15.05.2025, ANRE a depus în instanță referință la acțiunea S.R.L. „Orhei-gaz”, conform căreia invocă ca motiv de bază pentru respingerea cererii de chemare în judecată faptul că **în cadrul achizițiilor supuse controlului în speță, de către S.R.L. „Chișinău-gaz” nu a fost aplicat principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut la art.12 alin. (1) lit. I) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică.**

Totodată, în răspunsul ANRE din 03.03.2025 la cererea prealabilă depusă de S.R.L. „Orhei-gaz”, se invocă că S.R.L. „Chișinău-gaz” în calitate de titular de licență trebuie să respecte principiul eficienței maxime la cheltuieli minime prevăzut de citez „art.12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale”.

Articolul 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, prevede că, *„În legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energeticii, Agenția pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice ale căror prețuri și tarife sunt reglementate de Agenție, asigurând lipsa subvențiilor încrucișate.”*

Articolul 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, prevede că, *„Operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.”*

Astfel, legea în speță per ansamblu și art.12 alin. (1) lit. l) și articolul 15 alin. (7) nu prevede condiții, criterii și procedura clară conform căreia OSD urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în procesul de achiziție.

Din aceste considerente solicităm Curții Constituționale să explice criteriile și procedura clară conform căreia OSD urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în procesul de achiziție.

Astfel, considerăm că, sintagma „pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice” din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică și sintagma „Operatorii de sistem, ... sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale...” din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, contravine art.23 [care stabilește condițiile calității legii] din Constituție în coroborare cu art.1 alin. (3), 46, 54, 126 din Constituție.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că articolul 23 alin. (2) din Constituție, stabilește că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. *Prima facie*, Constituția garantează doar accesibilitatea legilor. Prin textele „dreptul ... de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle” sau „statul publică și face accesibile toate legile” Constituția nu stabilește expres că statul are obligația de a-i asigura pe destinatari cu legi clare. Cerința clarității legilor și a actelor normative a fost stabilită prin jurisprudența Curții.

Totodată, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 8 iulie 2016, § 35; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18). Prin urmare, articolul 23 alin. (2) din Constituție (care stabilește condițiile calității legii) nu poate fi aplicat de sine stătător, ci doar dacă este coroborat cu un drept fundamental. În această cauză, indicăm că prevederile contestate ar **restrânge exercițiul dreptului său de a petrece în mod independent și de sine**

stătător procedurile de achiziție în conformitate cu prevederile legale – principiu de drept fundamental prevăzut de art. 1 alin.(3) și art.54 din Constituție.

La fel, invocăm că prevederile contestate **ar încălca dreptul la proprietatea privată** – principiu de fundament prevăzută de art. 46 și art.127 din Constituție.

Astfel, în jurisprudența sa, Curtea a interpretat articolul 23 din Constituție prin prisma conceptului de „calitate a legii”. Acest concept cuprinde atât accesibilitatea, cât și claritatea legii. Curtea a reținut că pentru ca o lege să corespundă acestor criterii ea trebuie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, previzibile și care oferă garanții împotriva abuzurilor.

Cu titlu de principiu, Curtea Europeană a reținut că o normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, astfel încât să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita și să fie capabilă, cu o consiliere adecvată, să prevadă într-o măsură rezonabilă consecințele unei norme (Vistiņš and Perepjolkins v. Letonia, 25 octombrie 2012, § 97; Lekić v. Slovenia, 11 decembrie 2018, § 95).

Totodată, menționăm că în jurisprudența sa, Curtea a reținut că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure.

Totodată, previzibilitatea legii la acest capitol denotă că, de la bun început când se inițiază procedura de achiziție, OSD trebuie să cunoască care sunt criteriile și procedura clară conform căreia urmează să decidă cum să aplice principiul eficienței maxime la cheltuieli minime.

În lipsa unor criterii clare și a unei proceduri previzibile, stabilirea acestora depinde doar de discreția ANRE, ceea ce afectează dreptul OSD de a petrece în mod independent și de sine stătător procedurile de achiziție în conformitate cu prevederile legale.

Totodată, Actele Uniunii Europene transpuse prin Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică și Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, nu definesc conținutul noțiunii „eficiență maximă la cheltuieli minime”, nu stabilesc criterii obiective de evaluare și nu prevăd o metodologie prin care aceasta să fie aplicată în practică.

În lipsa unor repere normative clare, principiul poate fi interpretat și aplicat în mod diferit de către autoritatea de reglementare, generând incertitudine juridică și dificultăți în anticiparea consecințelor juridice ale acțiunilor operatorilor reglementați.

Mai mult, analiza actelor Uniunii Europene indicate de legiuitor drept sursă de transpunere nu relevă existența unui principiu denumit „eficiența maximă la cheltuieli minime”. Astfel, principiul respectiv apare ca o prevedere normativă proprie a legiuitorului național, fără o prevedere similară, echivalentă sau exprimată în mod explicit în actele Uniunii Europene invocate ca temei al transpunerii.

În aceste condiții, există temeiuri pentru a considera că dispozițiile contestate depășesc cadrul conceptual al actelor europene transpuse și ridică dubii cu privire la compatibilitatea lor cu exigențele constituționale privind calitatea legii, securitatea raporturilor juridice și previzibilitatea normelor juridice.

Prin caracterul său vag și prin lipsa unor criterii normative obiective, principiul contestat conferă autorității de reglementare o marjă excesivă de apreciere în evaluarea oportunității și cheltuielilor operatorilor licențiați. O asemenea reglementare este susceptibilă să genereze aplicări neuniforme ale legii și să afecteze dreptul subiecților reglementați de a-și desfășura activitatea în baza unor norme clare, concise și fără echivoc.

Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 135 alin. (1) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM:

1) Declararea neconstituționalității sintagmei *„pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice”* din art. 12 alin. (1) lit. l) al Legii nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică și a sintagmei *„Operatorii de sistem, ... sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale...”* din alin. (7) art. 15 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale.

F. Lista documentelor relevante.

- Copia extrasului eliberat de ASP din 07.05.2026 - 1 filă;
- Copia procurii pe numele reprezentantului întreprinderii - 1 filă;
- Copia Delegației de control a ANRE nr. 5 din 24.06.2024 - 1 filă;
- Copia Raportului privind rezultatele controlului inopinat - 9 file;
- Copia Opiniei separate nr. 1962 din 10.10.2024 - 7 file;
- Copia Hotărârii ANRE nr. 768 din 19.12.2024 - 2 file;
- Copia răspunsului ANRE nr.06-01/1151 din 03.03.2025 - 5 file;
- Copia cererii de chemare în judecată - 7 file;
- Copia Hotărârii ANRE nr.12 din 12.01.2024 - 4 file;
- Copia referinței depuse de ANRE în instanță la 15.05.2025 - 4 file;
- Copia Deciziei Curții Constituționale nr.36 din 22.03.2022 - pe 5 file.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Autorul sesizării declară că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Director S.R.L. „Chișinău-gaz”

Ruslan SACA

ÎNCHEIERE

16 iunie 2026

mun. Chișinău

Judecătorul Judecătorei Chișinău (sediul Râșcani), Gandrabur Marcel, specializat în materia contenciosului administrativ,

examinând cererile SRL "Orhei-Gaz" și SRL "Chișinău-Gaz", cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza de contencios administrativ intentată de SRL "Orhei-Gaz" împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, terț SRL "Chișinău-Gaz" cu privire la contestarea actului administrativ individual,

a c o n s t a t a t :

SRL "Orhei-Gaz" a înaintat **acțiune de contencios administrativ** împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, terț SRL "Chișinău-Gaz" cu privire la anularea parțială a hotărârii nr. 768 din 19 decembrie 2024.

SRL "Orhei-Gaz" a formulat cerere cu privire la **ridicarea excepției de neconstituționalitate** a sintagmei "pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice" din art. 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică și a sintagmei "de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale" din art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale.

SRL "Chișinău-Gaz" a formulat cerere cu privire la **ridicarea excepției de neconstituționalitate** a sintagmei "pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice" din art. 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică și a sintagmei "Operatorii de sistem, ... sunt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale" din art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale.

În cadrul ședinței de judecată instanța a audiat poziția participanților la proces pe marginea cererilor evidențiate supra.

Analizând argumentele ce vizează ridicarea excepției de neconstituționalitate și raportându-le exigențelor instituite în acest sens, judecătorul consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale a Republicii Moldova din următoarele considerente

În corespundere cu **art. 2 alin. (2) din Codul administrativ**, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În acord cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform **art. 230 din Codul administrativ**, încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează participanții la proces.

În conformitate cu **art. 12¹ din Codul de procedură civilă**, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

La caz, judecătorul reține că titularii cererilor pretind în unison neconstituționalitatea sintagmelor legale conținute în art. 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică și art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale.

Astfel, judecătorul atestă că cererile de ridicare a excepției de neconstituționalitate enunțate, întrunesc exigențele legale și urmează a fi admise, or, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, excepția este ridicată de către subiectul abilitat de lege cu acest drept, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile respective.

În lumina celor menționate supra și în conformitate cu art. 2, 195, 230 din Codul administrativ, art. 12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă, judecătorul

d i s p u n e :

Se admit cererile înaintate de SRL "Orhei-Gaz", în persoana directorului interimar Munteanu Gheorghe și SRL "Chișinău-Gaz", în persoana directorului Saca Ruslan, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată de SRL "Orhei-Gaz" împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, terț SRL "Chișinău-Gaz" cu privire la contestarea actului administrativ individual.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova în vederea realizării controlului constituționalității sintagmei "*pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice*" din art. 12 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică și a sintagmei "*Operatorii de sistem, ... sunt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime în condițiile asigurării siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale*" din art. 15 alin. (7) din Legea nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova, acțiunea deferită judecății, prezenta încheiere și sesizările.

Participantii la proces vor fi convocați în ședința de judecată după soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate.

Încheierea nu este susceptibilă de atac.

Judecătorul

Gandrabur Marcel

Copia ~~corespunde~~ originalului